

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ, Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice Methodum compendiariam reformationis Ecclesiasticæ à Concilio Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias Dilingæ, 1679

Cap. II. De Mediis ad finem ultimum obtinendum necessariis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-48233

CAPUT II.

DE MEDIIS AD FINEM ULTIMU OBTINENDUM NECESSA. RIIS IN GENERE.

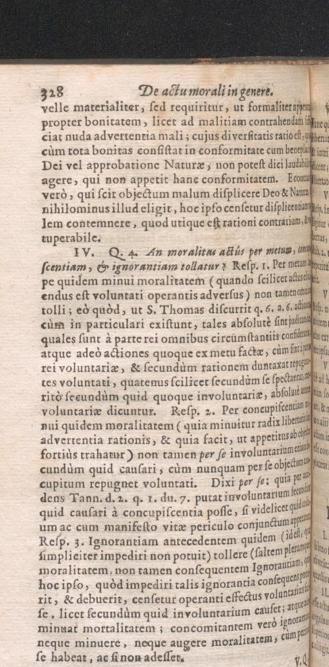
Umanm fint bæc media, breviter simul & clares. Da ma el Psal. 33. indicavit, dum dixit: Quis est benn, maxim diligit dies videre bonos? (qui per beattudire maxim de obtinentur) Diverte à male, & fac benns: un anno repacem (quæ in possessione ultimi finis conssisti) de sand quere eam: Unde meritò post beattudinem explicame Thomas & cum eo Theologi de vitijs & virturibus un genere. (videlicet quatenus sunt actus moralis una specie spectatis agunt, quæ tamen quia magna expunsiam Theologiæ morali communia sunt, hoc loco non la breviter indicabuntur.

ARTICULUS I.

De Actu morali in genere.

1. Q. 1. Quid set actus moralis? Resp. Est after luntarius cum indifferente cognitione boni & malicione Seu brevius. Est libera electio honesti vel inhonesti eti. Unde ejulmodi actus propriè humanus dicitur, com ut S. Thomas q. 1. a. 1. ait, illa actiones fola proprie næ dicendæ fint, quæ homini conveniunt, quatenus ideft, suarum actionum per rationem & voluntatem to berum arbitrium Dominus est; reliquæ ergo activat tali libertate ab homine procedentes potius actions has dicende funt. Ex quo colligitur quenam fint gener anotiora actus moralis, videlicet remotissimum elle fit actus vitalis , minus remotum , quod fit spontanen; à principio intrinseco prævia cognitione procedens ximum quod fit voluntarius, id eft, non à quocunque cipio, sed tali, quod cum cognitione persecta finisopera procedens, quale principium est sola voluntas seu apper rationalis. Porro divisiones volutarij varias, & o tum illi involuntarium, coactum, & violentum fum C.APET

S. Thomas loquitut, nullus credat, nifi volens; Prukeinnur supponat bonam voluntaris affectionem erga fines mundim tum, ipsamque voluntatem dirigat, ac suo modo determinat net ad recte operandum. Ita Tannerus q. 3. dub. i. a. actemi communi & certa, ut ipfe ait, Theologorum fententis, lin lententis non defint pauci, qui in fola voluntate virtutem subjette le dic in aliis autem potentiis folum per denominationem em konde fecam reperiri candem afferant. Resp. 3. Licetappen lepten fensitivus kominis ipsi cum bestiis communis sit, quanta kupe. tamen uterque appetitus tam concupiscibilis scilicet, qua honno irascibilis, rationi subordinatur, & ab ea dirigius, municipalitation de la company de S. Thomam & communiorem Theologorum fentenin Matte verè etiam fubje&um virtutis dici posse, cum utscharp touts tentia verè dici possit habere proprios motus ad bonus konja malum, & propterea verè quoque bonum faciat, habeun tutfat & optis ejus bonum reddar; licet non pauci etiam cun so unuis tiftis fentiant, habitus istos, qui in appetitu fenfinogus mul rantur, non effe veras virtutes, fed adumbratione is toqui duntaxat, eò quòd non ferantur formaliter in iplanias tatt ftatem, & fæpe cum maliria morali stare possint, cumba lan) v. g. habitus abstinentiæ generetur, sive ex vana glockist weide ex virtute quis abstinear; unde merito aliqui hancques was nem de nomine vocant, cum in re utrique Authores une

Q. 4. Quanam fint proprietates attus manip it The virtuis? Resp. sequentes potissimum à S. Thomas .. feq. numerari, non ftricte sumendo hoc nomen, sed late taxat quatenus scilicet sunt conditiones ad virtutem 1910 tæ. Prima est, quod in medio consistere debeat; until stoteles 2. Eth. c. 6. eam per hoc medium definivitures punt Virtus est habitus electivus in medio consistens, processi destrus in medio consistens, processi destruction destructio piens determinaverit : cujus rationem S. Thomsel virtutis natura affignat; cum enim hæc in conforminte regula fua confiftat, hoc ipfo nec excedere illam, necid deficere debet. Circa quam tamen proprietatem rechts tant Authores, eam Soli Fortitudini & Temperanua, bagen item cæteris virtutibus convenire, cum in istis deficat dem, non tamen excedere possimus, cum nemo nimis buere jus suum alteri, aut nimis Deum diligere possit.

Teroe

ptipe

De actu morali in genere. Prodeientur tamen interdum & iftæ virtutes per accidens habere ines un nedium, causaliter & medium rei, quatenus scilicer deterloderen mont Justicia, quid inter plus & minus debeatur, & in hac . I. a. 74 describatione non ad circumftantias Personæ (ut faciunt tentia la huitudo & Temperantia , quæ proinde medium rationis hasubjetts tendimetur) sed ad solum jus in re ipsa fundatum respicit. nemento konda proprieras est connexio virtutum inter se, de qua erappendantenes communiter doctrinæ à Theologis traduntur, c, quand tenpe. Virtutes infusas & acquisitas non necessario inter icet, qua konneras esse (cum multi etiam Gentiles habeant virtutes itut, po aquitas fine infufis) nec etiam virtutes infufas Theologifentand mater le (cum Fides & Spes fine carirate confistere possint) thehat the transtamen morales infusas semper cum caritate & inter d bonen tunjuntas esse; acquisitas verò in statu perfecto quidem habema malano inter se connexas esse debere (quia status perfectæ m cum so hamis acquisitæ postulat, ut homo frequenter, facile, & fine multum tempus exercere possit omnes actus illius vittuione in the quibuscunque obstaculis occurrentibus, quod fieri moplanta non potestabeo, qui non omnes virtutes conjunctas ; cumila lat) inftatu tamen imperfecto eas à se separari posse, uti glotis for quidiana experientia docet. Terria proprietas est dineques, virtutum, quoad perfectionem, quam licet Stoici ores men ugaretint putantes, nullam altera perfectiorem esse contamm tamen unanimiter docent Theologi; cum certum months hintologicas virtutes secundum specificam perfectionem m14.51 squotes effe moralibus, & Caritatem Fidei & Spei præcelhtsimo & inter has ipsas virtutes unam altera quoad intem minem & extensionem perfectiorem effe (faltem in statu qualetto pariter sentiat communior sententia Theoloivit ditts tom, & ipfa iterum experientia confirmet; licet in statu e prout b mich concedi possit, omnes inter se æquales esse, quod mas exp forte voluerunt aliqui cum S. Thoma q. 66. a. 1. 2-Palitatem omnimodam virtutibus quoad intensionem trimitateca , nec me Quarta proprietas est generatio, conservatio m rectto umpio carundem, de quibus breviter ex communi Theoantitis byoum doctrina sciendum est, virtutes infusas per actus Atmorios generari & conservari cum gratia; cum câdem eficens troetiam omnes (exceptâ Fide & Spe) demeritoriè iterum o nimist A peccaum mortale corrumpi; acquisitas verò physicè per offit X 4

bram intentionem actualem ejusdem virtutis, toburan in difficultatibus vincendis, & denique particularement in vitiis contrariis eliminandis. 3. Denique alia espai ipfius operantis se tenent, qualia sunt assidua exercian & sedula occasionum observatio, viriumque seria appar tio, de quibus omnibus fusius disserens cit. P. Jacobus Ale

ARTICULUS III.

pirco

(SEED CO

til the

De actu morali malo seu peccato.

I. De hoc quinque potissimum questiones more lui n à Theologis, nimirum quidfit, quotuplex fit, in quo jecto reperiatur, quæ fit causa illius, & qui effectus, ben

bus & hic breviter agetur. Itaque.

rez & alii Ascetævideri possunt.

II. Q. I. Quid sit actus moralis malus seuperman Resp. cam S. Augustino, peccatum este dictum, velfatin vel concupitum contra legem Dei æternam. In quadre rione S. Doctor, ut notat S. Thomas q. 71. a. 6. promis riali posuit dictum, vel factum &c. pro formali verò dista venientiam cum lege æterna, quæ est prima regula ada moralium, ut supra dictum est. Unde Recentiores che peccatum, definientes dicunt illud esse actum elicitum advertentione de la licentia de la advertentia ad displicentiam supremi Legislatoris, Asia un qu

De actu morali in genere. s compis prageccati malitia in pura privatione confiftat, ut antiquio infolacions Theologi docuerunt; an verò in ipfa entitate actus poadpring antecedenter ad privationem uti communiter hodie utemonslittentiores docent, controversia non levis est inter Dotasium Riquein genere assignari. 1. Originale, quod nihil aerisa Tim parte Im

III. Q. 2. Quotuplex sit peccatum ? Resp. duplex ldeft, quam peccatum primum Adami, quatenus ob trans-Lanin ipsam Posterorum omnium (excepta Dei Matre) Mutatem in ordine ad gratiam originalem vel retinenfen alima de de la confidencia del confidencia de la confidencia de la confidencia del confidencia de la confidencia de la confidencia del confidencia pahoepeccatum non fola concupifcentia naturalis (ur Hæmarolunt) fed proprie dictum peccatum, afferens fecum rationem gratiæ originalis, & corruptionem naturæ inwas, que in co consistit, quod dissolvatur harmonia seu th, quem justitia originalis ranquam donum quoddam melick natura indebitum in homine efficiebat, ut & corsaime, fine morbis ac moriendi necessirate, & sensuaantioni fine inordinatione concupifcentiæ, & ratio five Banas Deo fine periculo & peccandi necessitate plene subunde quatuor vulnera anima inflicta dicuntur pecanum originale, scilicet vulnus ig norantiæ in intelde, vulnus malitiæ in voluntate, vulnus infirmitatis in minscibili, & vulnus concupiscentiæ in concupiscibili; mo corpori duo quoque vulnera funt illata, scilicet momore in accessives, & morborum, aliorumque similium maantorporalium capacitas. A quo tamen peccato origitemptam fuisse B. Virginem, merito plerique hodie blogicontra Thomistas docent, idque novem, etiam rapentus babus probat Tannerus d. 4. q. 7. du. 2. imò non pauci relfatin to debito proximo contrahendi peccatum originale quade to abetare contendunt, dum eam in primo pacto cum A promis desinito exclusam esse putant ob maternitatem ejus pra-Aduale, quod nikil aliud est, quam peccatum laade Mina voluntate commissum, dividiturque in moresle &c reschi mak, quorum differentia in eo confistir, quod peccarum itultal nonale sit voluntaria electio boni creati præ amicitia Dei, And the qua repugnare cognoscitur, atque, ut S. Thomas lo-

quitur,

vic Spit

virrousan

obur anin

arem arm

lia ex punt

xeround

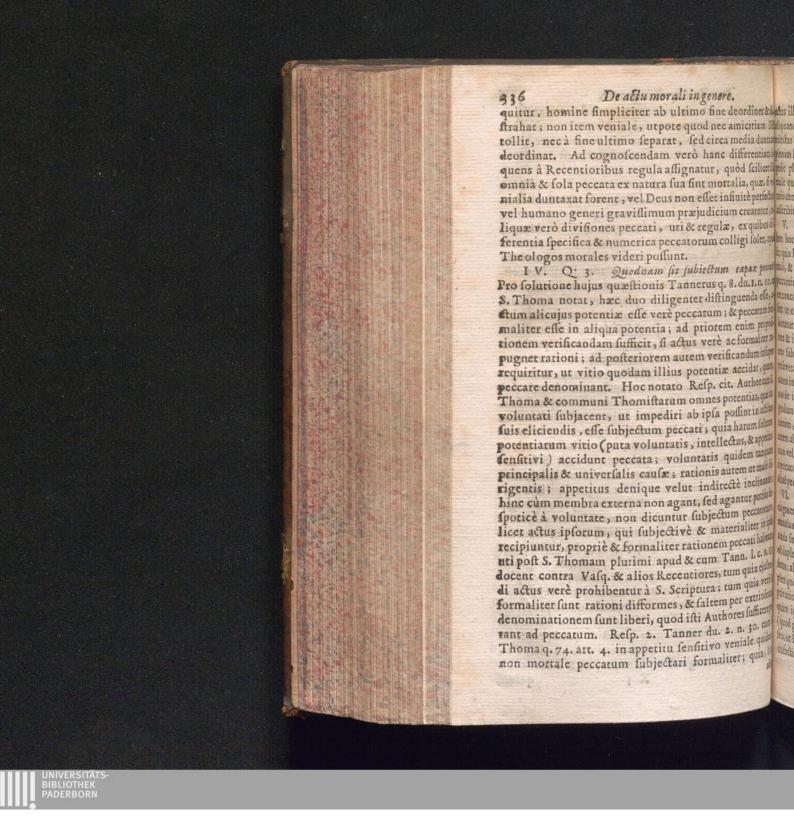
ria applia-

obus Alm

0.

in quote

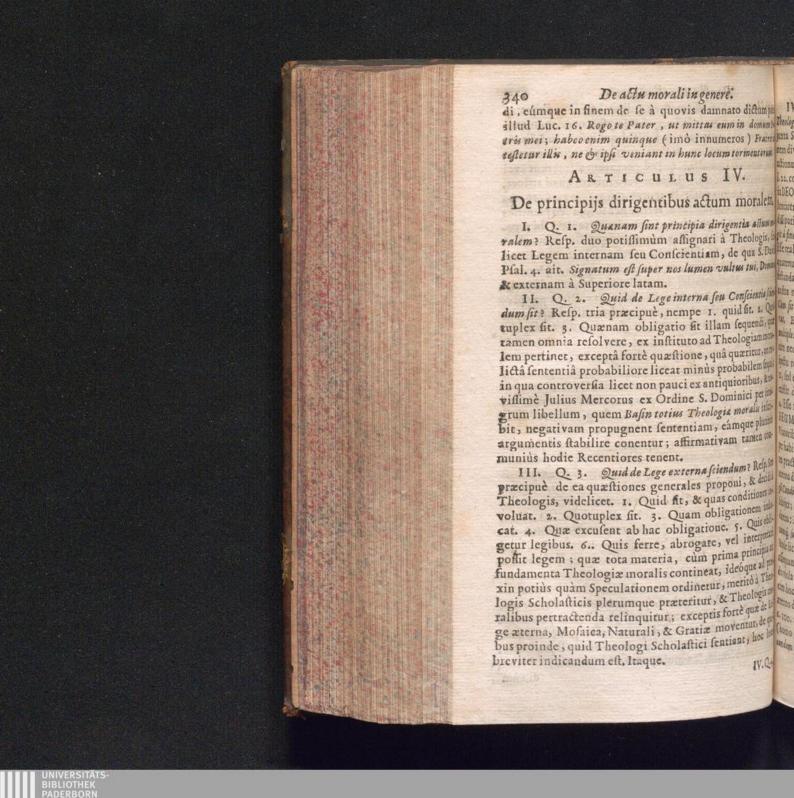
115, 000

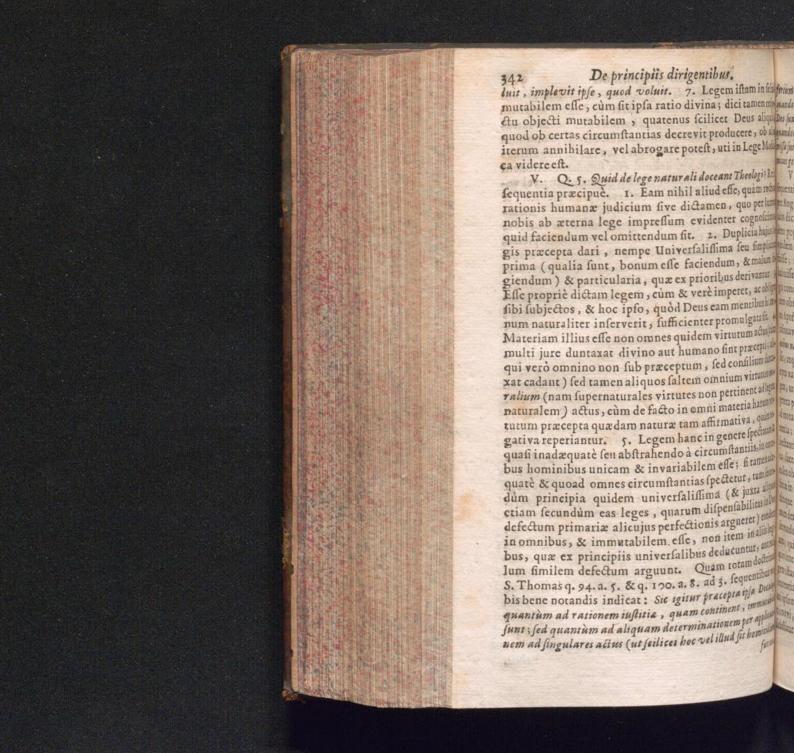
Deactu morali in genere. dineralia dineralis illius, si verè deliberati sint, verè sint peccata mortalia citiam Malesando, tunc tamen non ipsius vitio, sed voluntatis & inia duntimettus accidunt atque adeò his adscibuntur, utpote tunc rentians from libertatem habentibus; quando autem appetitus imscilication plenam libertatem & relinquit semiplenam ad vequa fami quidem, non autem mortale sufficientem, tunc, quia è periell mounteur ab appetitu anteverti, rectè peccatum tale ipfi earetut, mattribitur. quibuse V. Q. 4. Quenam sit causa peccati? Resp. 1. Sofoles, plum hominem libertate præditum esse causam peccati per squahic solus ex intentione causat actum prosecutivum ax jum mi, & determinat concursium indifferentem DEI ad actum .I.a. Indiaminosum potius, quam virtuosum; DE U Sautem, linda elle, concursum indifferentem offerat, non tamen eo fine ofceaumin in teodem ad malum homo utatur, fed potius optat, & m propos inter, ut cum eodem bene operatur. Excescationis tarmalius mak indurationis causa dicitur, quatenus gratiam esticadumining to libtrahit, cujus defectu postea homo in suo peccato idat, pas Etit Diabolus, concupiscentia, & pecethorasi cainterdum alterius peccati caufa dicantur, hoc tamen tias, qu'il alle influxu & causalitate per se, sed per accidens intellirinam eft, cum & Diabolus, & concupifcentia impellere umbin m, non autem cogere possint ad peccatum; peccatum & apper alterius causa eatenus tantum dicatut, quatenus gram un attatem, vel verecundiam, vel quodcunque aliud nt male retrahens tollit, & fic per accidens efficit, ut in nclinati inipeccatum homo labatur. ut point VI. Q. 5. Quinam sint effectus peccati? Resp. duplieccum santis effectus peccato communiter assignantur, scilices itet 19 Main & reatum poenæ, de quibus hæc duo duntaxat noatilibre to quod ut S. Thomas q. 89. a. l. loquitur ficut Last dapler in anima nitor, unus habitualis, & quafi intrinnia cha la ler verò actualis, & quan externus fulgor; ita dunia vett la quoque in anima maculà detur habitualis scilicet in extrines Pratione gratia confistens; & actualis, qui nihil aliud est, fufficer sam ipsum peccatum præteritum moraliter perseverans, 30. cas (qui proprerea habituale peccarum ab aliquibus vocatur) le quie Recentiores explicant, cum negatione condignæ faqua, the dionis aut gratuitæ remissionis conjunctum. Unde

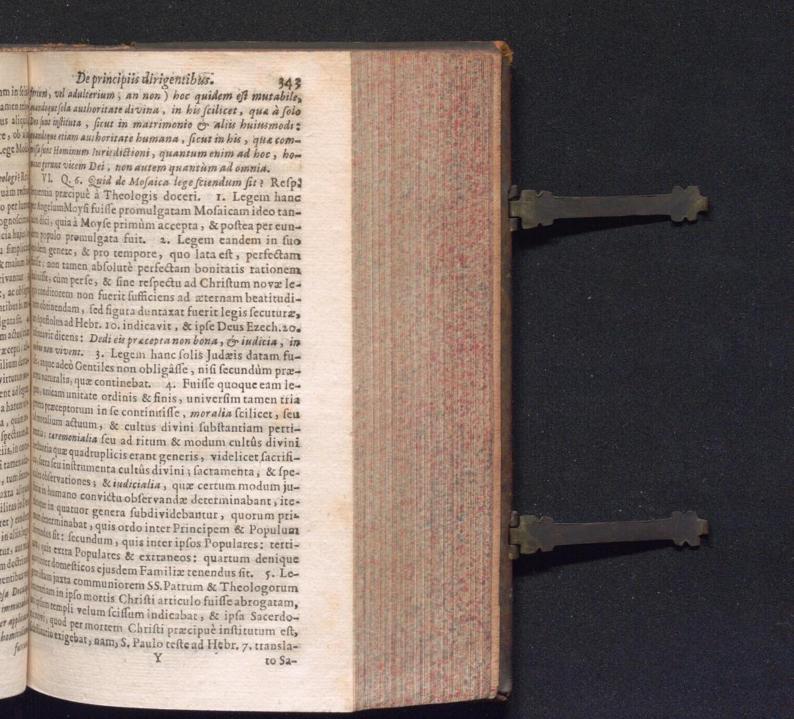
quia

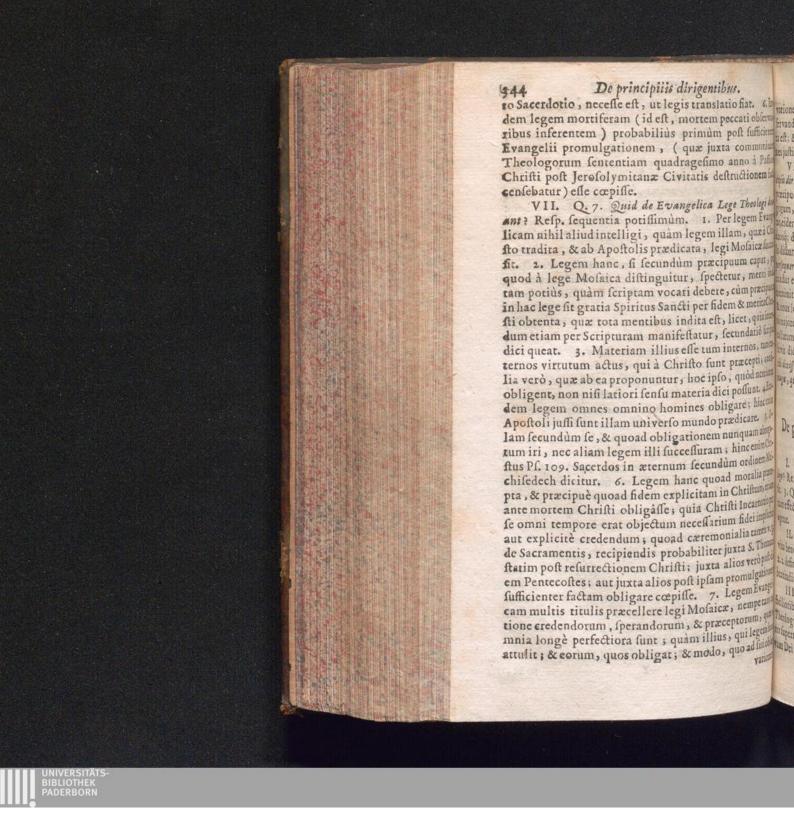
De actu morali in genere. imz, marito idem Author affirmat; ex quibus omnibus sequerur ollit, valepetatio, futor, & maledicto, quâ & feipfos, quod tantorum niale, comploruçausa sibi extiterint, & DEUM, qui ipsos condidit; & m man funtes, qui genuerunt, & doemones, qui seduxerunt; & orpus malicos, creaturasque alias, qui ad peccatum allexerunt, vel Qui lita mierant, maledicent. Locum verò inferni quod attinet, m. Mondiliter Lessius putat in centro terræ eum existere, ita atum partiem fit centrum inferni & terræ, nec folum feu planities rationista M mada cavitas sulphure liquato ardente repleta ibi repenijcian, num, cujus diameter unius leucæ longitudinem non exwittron det (hoc enim spatium non tantuni ad multitudinem que adton umatorum, sed decuplo majorem numerum capiendum at; all ma lattens fore Mathematici demonstrant) in quam damnati one à Pen ter is unum cumulum conjecti tanquam victima pro pecriban, a to retnum ardebunt, sícque implebunt illud apoc. 20. te; und mountus est in libro vita, missus est in stagnum ignis, VII. Q. 6. Quisfructus ex tota hac de attibus meamighia io am materia hauriendus fit à Theologo? Resp. triplicem ipla mes Impae hauriendum effe. Primus eft, ut, dum geminam e consum au malitiam, scilicet aversionem à DEO, & conversioato ables datteauram, grandémque, quæ per easdem committitur, witter the minimum & injuriam confiderat, exinde gravitatem ejufmaithis mafimare discat, illaque Jeremiæ c. 2. Verba in mente ces la desti Obsupescite cœli super boc, & porta eius desolamini dementer, dicit Dominus. Duo enim mala fecit Populus me-XER CO "Mi dereliquerunt fontem aqua viva, & foderunt sibi cium, um mu, issernas dissipatas, que continere non valent aguas. aufabusi madusfructus est, ut dignam de virtutum pretio astimaoreosens concipiat, utpore quæ solæ illud S. Pauli 1. Tim. C CIL PERIN thogum merentur Pietas (seu virtus, ut aliqui interprerat, him concluse and omnia utilis est, promissionem habens vita, que Mich future, Ut adeo merito illius possessor cum Sapriveces Sap. 7. dicere queat : Venerunt autem mihi omnia booferunt. Mitter cum illa, & innumerabilis bonestas per manses il-Leffins Chiatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista. ncideress unus fructus est, ut ardentem concipiat Zelum peccatores lames 10 tarmendi, & à gehenna (in qua ut recte quis & compenria and Lor omnia tormenta explicavit, & omnis mali præsentia, . Super tamis boni absentia, & omnis pornæ indesinentia) liberan-CIATUM

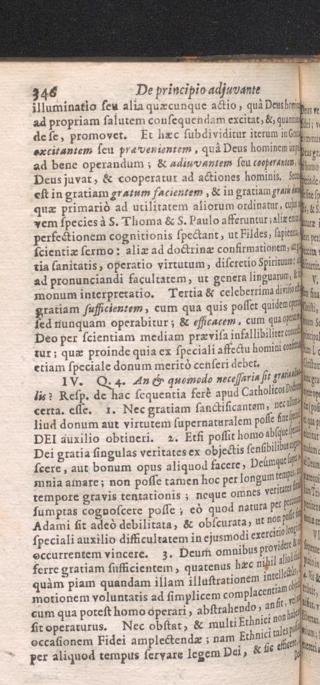
De principils dirigentibus. lichmin IV. Q. 4. Quid de Lege aterna S. Thomas de alie donunt Beologidoceant? Relp. sequentia fere. 1. Legem æternam) Frant June S. Thomam q. 93. a. 1. nihil aliud esle, quam rationeutrin Etadiviaz Sapientiz, secundum quod est directiva omnium Monum & motionum ad fuos fines, feu, ut S. Augustinus in contra Faustum c. 27. definit, esse summam rationem iDEO existentem, cui semper est obtemperandum: vel vooralem DE I ordinem naturæ conservari præcipientem, &c a allum than vetantem; de qua proinde Sap. 8. dicatur: Attinologis, a trafue usque ad finem fortiser, & disponit omnia sua viter. 2a ua S. Dm Mercaliter unicam (cum omnia fub una ratione respiciat; tui, Dass Canus scilicet ad divinam gloriam & Sapientiam manicientis in untiplex dici queat. Hinc iterum Sap. 7. dicitur: it. 1. (1) (in fi una, omnia potest, & in se permanens, omnia innouendi, a Est enim in illa Spiritus intelligentia fanctus, unicus; giannis males de. 3. Non nisi late ac Analogiee Legem dici, ritti, ett bet semper sit proprie dictum imperium (nempe reileman irrationalium) nec ab æterno fit promulgabus, to the carenus tantum æterna dicatur, quatenus ab æterno ci per decretum, cui suo tempore res creatæ subijei debent. rals its of DEO & Sanctis in se notam, (sum ipsi soli ne plums din, cum quo identificata est lex æterna in se videant) mentus autem in effectu tantum, quatenus cognoscunt med of Rubium principiorum practicorum seu Syteresin veritaapalicas ab ca derivatas. 5. Omnem legem ab ista ? Refala anaderivari juxta illud Sap. 8. per me Reges regunt . & Le-& decial itions le fondaves insta decernunt. 6. Omnes res creatas huic Legi ui clare S. Augustinus I. 5. de civ. c. 11. indicavit nem indi Millo modo aliquid Legibus summi Creatoris, ordina-Quis oblnterpotes i laborahitur, à quo pax Vniversitatis administratur. rincipal delict interdum res naturales fines suos particulares non me al milit, & homo vel Angelus legem æternam peccanda The tendarent tamen ifti ipfi defectus æternæ legi fubduntur, closist and infum propter honum Universi Author naturæ ab ologo Pum propter bonum Universi Author natura and puz de li modecteverit; unde eleganter S. Augustinus in Enchir. the contract of the contract o utimetrimura voluntatem, qua factum est, quod Crentor IV.C

actus morales. cushons pas rel perinternam inspirationem ipsis revelaret mysteria quaeta dei rel certe ad cos Prædicatorem mitteret ; cum juxta m in Gno, manne Theologorum effatum, facienti, quod in feeft, nemin pugntiam non depeget. 4. Licet cum gratia sufficienvanum, anno possit vitare omnia peccata mortalia, non tamen is. Sem madeetiam omnia venialia collective accepta vitare polgrant to free speciali auxilio Dei, uti passim S. Scriptura, Conciir, culai , &SS. Patres docent; & vel ex ipso fomite & humanz alizetta mez imbecillitate colligitur, quæ nec per gratiam quisapienta un persette sanatur, atque adeò vitare non potest omnia nem, El mus venialia ex subreptione patrari solita, ut S. Thomas rituum: Camit. arun, de V. Q. s. Quanam sint cause gratie? Resp. 1. caudivision halem nostræ justitiæ & gratiæ esse gloriam Dei, & idemora Conti, ac vitam æternam, uti aperte Concilium Tridenua opun se sest 6. c. 7. definit. Resp. 2. Causam efficientem intronce tapplemesse solum & unicum Deum, uti idem Conciini contra la c. instrumentalem verò esse tum ipsum dum, quatenus per suam passionem & caritatem nobis granism promeruit; tum Sacramenta, quæ eandem ex moperato causant. Resp. 3. Causani materialem granecular upono, quodà caritate distincta sit) esse folam animam, factor emprobabilius juxta S. Thomæ & aliorum opinionem ofque par ipsa gratia; ita tamen ut ad eandem in adultis per libror bundipolitionis motus aliquis liberi arbitrii, per quem inque la local convertatur, & donum tale voluntarie acceptet, itempre la local concidentatur. Ejusmodi autem dispositiones juxta Concidentatur. per per panere, & intentio Sacramentum Baptismi, vel Pænion political mix recipiendi. itiologi VI. Q. 6. Quinam sint effectus gratie habitualis? Bevident le C. 6. Sumam prit egettes grand pracipue numerari. 1. Remissio peccati. 2. Adolahodi Panafilium Dei. 3. Collatio juris ad vitam æternam.
telledin 4 ha virtus merendi, quam actibus supernaturalibus tian of the virtus merendi, quam actions tupe tiam for the fire conditiones ad meritum requisitæ etiam fit, residence flatus viæ, promissio Dei, supernaturalitas, non hand hence teatus viæ, prominio Der, tapende prætales por manifestation conditionibus positis de side est, hominem efficie de la condigno (ideft, ut ob dignitatem ipsius operis, & non

